

עמו, וגרם להם גלות ולשכינה
שגלתה ביניהם, ואף על פי
שנגזרה הגזרה, ובארורה
שבשכיל כתנת הפסים שעשה לו
יותר, מה כתוב? ויראו אהיו.

ויחלם יוסף חלום וגו'. רבי חייא
פתח ואמר, (במדבר יב) ויאמר שמעו
נא דברי אם יהיה נביאכם ה'
במראה אליו אתודע בחלום
אדבר בו. בא ראה פמה דרגות
לדרגות עשה הקדוש ברוך הוא,
כלם עומדים זה על זה, דרגה על
דרגה, זו למעלה מזו, וכלן יונקות
אלו מאלו פראוי להם, אלו מימין
ואלו משמאל, וכלם ממנות אלו
על אלו הכל פראוי.

בא ראה, כל נביאי העולם, כלם
יונקים מצד אחד מתוך שתי
דרגות ידועות, ואותן הדרגות היו
נראות בתוך האספקלריה שאינה
מאירה, שפתוב במראה אליו
אתודע. מה היא המראה? כמו
שנאמר (שמראה) המראה שכל
הגוונים נראים בתוכה, וזוהי
האספקלריה שאינה מאירה.
בחלום אדבר בו, זהו אחד
מששים בנבואה, כמו שבאררהו,
והיא הדרגה הששית מאותה
הדרגה של נבואה, והיא הדרגה
של גבריאל שממנה על החלום,
והרי נתבאר.

בא ראה, כל חלום שהוא פראוי,
בא מן הדרגה הזו, ועל פן אין לך
חלום שלא יתערבו בו דברים
פוזבים, כמו שבארנו. ומשום כך
מהם אמת ומהם פוזבים, ואין לך
חלום שאין בו מצד זה ומצד זה.
ומשום שיש בחלום הכל כמו
שאמרנו, כל החלומות שבעולם
הולכים אחר פתרון הפה,
ובאררהו שפתוב (בראשית מא) ויהי
כאשר פתר לנו פן היה. מה

דרחים ליה יתיר, דגרם ליה דאתגלי מאבוי,
ואתגלי אבוי בהדיה, וגרם להו גלותא (ד)
קפג ע"א) ולשכינתא דאתגליא בינייהו. ואף
על גב דאתגזירת גזרה, ואוקמוה דבגין
כתנת פסים דעבד ליה יתיר, מה כתוב ויראו
אהיו:

ויחלם יוסף חלום וגו', רבי חייא פתח
ואמר, (במדבר יב) ויאמר שמעו נא דברי
אם יהיה נביאכם יי במראה אליו אתודע
בחלום אדבר בו. תא חזי, פמה דרגין
לדרגין עבד קדשא ברוך הוא, וכלהו קיימי
דא על דא. דרגא על דרגא, דא לעיל מן
דא, וכלהו ינקין אלין מן אלין פדקא חזי
לון, אלין מימינא ואלין משמאלא, וכלהו
אתמנן אלין על אלין, פלא כדקא יאות.

תא חזי, פל נביאי דעלמא כלהו ינקי
מסטרא חדא, מגו תרין דרגין ידיען,
ואינון דרגין הוו אתחזיין בגו אספקלריאה
דלא נהרא, דכתיב במראה אליו אתודע,
מאי הוא מראה, פמה דאתמר (ד"א ל"ג דמראה)
חזו דכל גוונן אתחזיין בגווה, ודא היא
אספקלריא דלא נהרא. בחלום אדבר בו,
דא הוא חד משתי בנבואה פמה דאוקמוה.
ואיהו דרגא שתיטאה מההוא דרגא דנבואה
ואיהו דרגא דגבריאל דממנא על חלמא
והא אתמר.

תא חזי, פל חלמא דאיהו כדקא יאות
מהאי דרגא קא אתיא, ועל דא לית לך
חלמא דלא יתערבון עמיה מלין פדיבין,
פמה דאוקימנא, ובגין כך מנייהו קשוט
ומנייהו כדיבן, ולית לך חלמא דלא אית
ביה מהאי גיסא ומהאי גיסא.

ובגין דאית ביה בחלמא כלא כדאמרן, פל חלמין דעלמא אזלין בתר

הטעם? משום שיש בחלום כּוֹב וְאֵמֶת, וְהַדְּבּוּר שׁוֹלֵט עַל הַכֵּל, וּמִשׁוּם כֶּף צְרִיף הַחֲלוּם פִּתְרוֹן טוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִשׁוּם שֶׁכֵּל חֲלוּם הוּא מֵהַמְּדַרְגָּה שְׁלֵמָטָה, וְהַדְּבּוּר שׁוֹלֵט עָלָיו, וּמִשׁוּם כֶּף כֵּל חֲלוּם הוֹלֵךְ אַחַר הַפִּתְרוֹן.

פִּתַּח וְאָמַר, (איוב לב) בַּחֲלוּם חֲזִיוֹן לִילָה בְּנִפְל תִּרְדָּמָה עַל אַנְשִׁים בַּתְּנוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלֶה אֲזַן אַנְשִׁים וּבְמִסְרָם יַחְתָּם. בֹּא רֹאה, כִּשְׁעוֹלָה אָדָם לְמִטָּתוֹ, הוּא צְרִיף לְהַמְלִיף עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף יֹאמַר פְּסוּק אַחַד שֶׁל רַחֲמִים, וּבְאַרְוֵהוּ הַחֲבָרִים. מִשׁוּם שֶׁהֵנָּה פֶּאֶשֶׁר אָדָם יִשֵּׁן עַל מִטָּתוֹ, הֵנָּה נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְהוֹלֶכֶת וּמִשׁוֹטְטֵת לְמַעְלָה, כֵּל אַחַד וְאַחַד כְּפִי דְרָכּוֹ, וְכֶף עוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. מַה כְּתוּב? בַּחֲלוּם חֲזִיוֹן לִילָה, כִּשְׁבָנֵי אָדָם שׁוֹכְבִים בְּמִטָּתָם יִשְׁנִים וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב בַּתְּנוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלֶה אֲזַן אַנְשִׁים. וְאִזּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לַנְּשָׁמָה, בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל הַחֲלוּם, אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁעֵתִידִים לְבֹא עַל הָעוֹלָם, אוֹתָם הַדְּבָרִים כְּפִי אוֹתָם הַהֲרֵהוּרִים שֶׁל לְבוֹ, מִשׁוּם שֶׁאָדָם נוֹטֵל דְרָךְ שֶׁל תּוֹכְחוֹת הָעוֹלָם.

מִשׁוּם שֶׁהֵנָּה לֹא מוֹדִיעִים לְאָדָם בְּעוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּכַח הַגּוֹנֵף (נ"א שֶׁל הַרִי"ח) כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, אֲלֵא מְלֵאָף מוֹדִיעַ לַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לְאָדָם, וְאוֹתוֹ הַחֲלוּם הוּא מְלַמְעֵלָה, כִּשְׁתֵּנִשְׁמוֹת יוֹצֵאוֹת מִן הַגּוֹפִים וְעוֹלוֹת כֵּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי דְרָכָה. וְכַמָּה דְרָגוֹת עַל דְרָגוֹת בְּסוּד הַחֲלוּם, כֵּלָן בְּסוּד הַחֲכָמָה. וּבֹא וּרְאֵה, הַחֲלוּם

פֶּשְׁרָא דְפּוֹמָא, וְאוֹקְמוּהָ. דְכִתְיָב, (בראשית מא) וַיְהִי כֹאֲשֶׁר פִּתַּח לָנוּ כֵּן הָיָה. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִית בֵּיה בַּחֲלָמָא כְּדִיבּוּ וּקְשׁוּט, וּמְלָה שְׁלֵטָא עַל כְּלָא, וּבְגִין כֶּף בְּעֵי חֲלָמָא פֶּשְׁרָא טְבָא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּגִין דְּכֵל חֲלָמָא מְדַרְגָּא דְלִתְתָא אִיהוּ, וְדְבּוּר שְׁלֵטָא עָלֵיהּ. וּבְגִין כֶּף כֵּל חֲלָמָא אֲזַלָּא בְּתַר פֶּשְׁרָא.

פִּתַּח וְאָמַר, (איוב לג) בַּחֲלוּם חֲזִיוֹן לִילָה בְּנִפְל תִּרְדָּמָה עַל אַנְשִׁים בַּתְּנוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלֶה אֲזַן אַנְשִׁים וּבְמִסְרָם יַחְתָּם. תָּא חֲזִי, כִּד סְלִיק בְּר נֶשׁ לְעַרְסִיָּה, מִיבְעֵי לִיָּה לְאַמְלָכָא עָלֵיהּ מַלְכוּתָא דְשָׁמַיָּא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבְּתַר יִימָא חַד פְּסוּקָא דְרַחֲמֵי וְאוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא. בְּגִין דְּהָא כִּד בְּר נֶשׁ נְאִים עַל עַרְסִיָּה, הָא נִשְׁמָתִיָּה נִפְקָא מִגְּוִיָּה וְאַזְלָא וְשִׁטָּא לְעֵילָא, כֵּל חַד וְחַד כְּפּוּם אֲרַחֲיָה וְהַכִּי סְלִיקַת כְּמָה דְאַתְמָר.

מַה כְּתִיב, בַּחֲלוּם חֲזִיוֹן לִילָה. כִּד בְּנֵי נֶשׂא שְׁכָבֵי בְּעַרְסִיָּהוּ נִיִּימִין וְנִשְׁמָתָא נִפְקַת מִגְּוִיָּהוּ. הָדָא הוּא דְכִתְיָב, בַּתְּנוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלֶה אֲזַן אַנְשִׁים. וְכַדִּין קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא אוֹדַע לָהּ לְנִשְׁמָתָא בְּהוּא דְרָגָא דְקִיָּימָא עַל חֲלָמָא, אֵינּוֹן מְלִין דְזְמִינִין לְמִיתֵי עַל עֲלָמָא אוֹ אֵינּוֹן מְלִין כְּפּוּם אֵינּוֹן הַרְהוּרִין דְלִבֵּיהּ. בְּגִין דְּבַר נֶשׁ נְטִיל אֲרַחָא דְתוֹכְחֵי דְעֲלָמָא.

בְּגִין דְּהָא לֹא מוֹדִיעִין לִיָּה לְבַר נֶשׁ בְּעוֹד דְּאִיהוּ קָאִים בְּתוֹקְפָא דְגּוֹפָא (נ"א דְרוּחָא) כְּדִקְאֲמַרְן, אֲלֵא מְלֵאכָא אוֹדַע לְנִשְׁמָתָא וְנִשְׁמָתָא לְבַר נֶשׁ. וְהוּא חֲלָמָא אִיהוּ מְלַעֵילָא, כִּד נִשְׁמָתִין נִפְקִין מִגּוֹפֵי וְסְלִקִין כֵּל חַד וְחַד כְּפּוּם אֲרַחֲיָה. וְכַמָּה דְרָגִין עַל דְרָגִין, בְּרִזָּא דְחֲלָמָא כְּלָהוּ בְּרִזָּא דְחֲכָמָתָא.